

Sygn. akt III AUa 947/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń SSA Michał Bober (spr.)
Protokolant:	Artur Lichota

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy F. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek apelacji F. S.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 marca 2012 r., sygn. akt IV U 939/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca F. S. odwołał się od decyzji, którą pozwany nałożył na niego obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w łącznej kwocie 20.569,65 zł.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżony wyrokiem Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił odwołanie opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Wnioskodawca urodzony jest(...). Od 04.09.1987 r. pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w drodze do pracy. Od dnia 01.03.2006 r. ma ustalone prawo do emerytury, a od dnia 01.05.2006 r. pobiera emeryturę w zbiegu z rentą wypadkową. W dniu 12.11.2002 r. w związku z nadchodzącym terminem wejścia w życie ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, organ rentowy wysłał wnioskodawcy informację, z której wynika między innymi, obowiązek informowania pozwanego o osiągniętych dochodach oraz konieczności dok. wyboru świadczenia (renta czy emerytura), ponadto informacja

zawierała szczegółowe wyjaśnienia dotyczące przychodu oraz zasady zawieszania świadczeń. Informacja została wysłana za zwrotnym poświadczeniem, którą wnioskodawca pokwitował w dniu 13.12.2002r. Ponadto w każdej decyzji, którą wnioskodawca przez te lata otrzymywał, organ rentowy zawierał pouczenie o konieczności informowania pozwanego o osiąganych dochodach z tytułu prowadzonej działalności, czego wnioskodawca nie czynił. Wnioskodawca składając wniosek o emeryturę nie wskazał w punkcie 10, iż jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą natomiast wskazał, iż rozwiązał stosunek pracy oraz wskazał świadectwo pracy znajdujące się w aktach rentowych.

Przedmiotową decyzją organ rentowy stwierdził, iż wnioskodawca pobrał nienależnie emeryturę w kwocie 30.813,87 zł. natomiast zobowiązano go do zwrotu emerytury w kwocie 20.596,65 zł. za okres od 01.11.2008 r. do 30.11.2008 r. i od 01.04.2009 r. do 31.10.2011 r.

Powołując się na treść art.138 ust.1, ust. 2 ust. 4 ustawy z dnia 17.12.1998r. o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy uznał wydaną decyzję za zasadną.

Sąd Okręgowy ustali co następuje:

Wnioskodawca F. S. urodził się w dniu (...) Od dnia 01.09.1987 r. wnioskodawca pobiera rentę w związku z wypadkiem w drodze do pracy. Od 1989 r. F. S. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci zakładu wulkanizacyjnego. Z tego tytułu wnioskodawca w okresie od 24.05.2004 r. do 05.10.2011 r. opłacał składki zdrowotne w ZUS.

W dniu 12.11.2002 r. w związku z nadchodzącym terminem wejścia w życie ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysłał wnioskodawcy informację, z której wynika między innymi obowiązek informowania pozwanego o osiąganych dochodach oraz konieczności dokonania wyboru świadczenia (renta czy emerytura), ponadto informacja zawierała szczegółowe wyjaśnienia dotyczące przychodu oraz zasady zawieszania świadczeń. Informacja została wysłana za zwrotnym poświadczeniem, którą wnioskodawca pokwitował w dniu 13.12.2002 r. W okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej F. S. nie zawiadamiał Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wysokości uzyskiwanego z tej działalności przychodu. W dniu 20.03.2006 r. F. S. złożył wniosek o emeryturę. Wnioskodawca składając wniosek o emeryturę nie wskazał w punkcie 10, iż jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą natomiast wskazał, iż rozwiązał stosunek pracy oraz wskazał świadectwo pracy znajdujące się w aktach rentowych. Od dnia 01.03.2006 r. F. S. ma ustalone prawo do emerytury, a od dnia 01.05.2006r. pobiera emeryturę w zbiegu z rentą wypadkową.

Zasadniczy spór w toku procesu sprowadzał się do oceny, czy wnioskodawca F. S. winien zwrócić pobrane nienależnie świadczenie za sporny okres czasu i pouczony o tym że świadczenie wypłacane przez ZUS jest mu nienależne. Wnioskodawca nie kwestionował samej zasady, iż pobrał nienależnie świadczenie za sporny okres w wysokości podawanej przez ZUS. Wnioskodawca stał na stanowisku, że nie musi zwracać pobranego świadczenia za sporny okres, gdyż w momencie pobierania świadczenia nie wiedział, że jest mu ono nie należne bo nikt go o tym fakcie nie poinformował. Wnioskodawca argumentował dalej, że zaskarżona decyzja jest dla niego wyjątkowo krzywdząca, gdyż podczas załatwiania formalności zapewniono go, że może bez żadnych niekorzystnych skutków dla przyznanego mu z dniem 01.03.2006 r. świadczenia, nadal prowadzić zakład wulkanizacyjny. Zdaniem wnioskodawcy, skoro organ rentowy wiedział o prowadzonym przez niego zakładzie wulkanizacyjnym i przyznał mu emeryturę w zbiegu z rentą bez żadnego pouczenia co jest dochodem, to nie może teraz uznawać wypłaconego mu świadczenia jako nienależnego. Pozwany organ rentowy wywodził konsekwentnie w toku procesu, że wnioskodawca powinien zwrócić na jego rzecz nienależnie pobrane świadczenie za okres od dnia 01.11.2008 r. do 30.11.2008 r. i od 01.04.2009 r. do 31.10.2011 r. w wysokości 20.596,65 zł., ponieważ był pouczony o tym, że świadczenie jest mu nienależne.

W ocenie Sądu orzekającego rację trzeba przyznać stanowisku prezentowanemu w toku procesu przez pozwanego organ rentowy. Wskazują na to przepisy art. 26 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu

wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1763 ze zm.) oraz przepisy art.138 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2004 r. Nr 39, poz.353)

Zgodnie z pierwszym z tych przepisów, osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru : przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo emeryturę powiększoną o połowę renty. Stosownie zaś do treści ust 3 tego samego artykułu, przepisu ust. 1 nie stosuje się jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych, niezależnie od wysokości tego przychodu. Zgodnie zaś z art.138 ust 1 i 2 ustawy emerytalnej osoba, która pobrała nienależnie świadczenia, zobowiązana jest do ich zwrotu, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu g¹J ust.1, uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczone o braku prawa do ich pobierania. Wnioskodawca w trakcie procesu nie zaprzeczał okoliczności, że pobrał nienależne świadczenie w podawanej przez ZUS wysokości, ale, że nie był pouczone o obowiązku jego nie pobierania.

W ocenie Sądu orzekającego, nie ulega żadnej wątpliwości, że wnioskodawca był pouczone przez pozwany organ rentowy o fakcie, że świadczenie jest mu nienależne. Wprost takie pouczenie wynika z informacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nadesłanej F. S. w dniu 12.11.2002 r., skutecznie doręczonej w dniu 13.12.2002 r. W informacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych pouczył wnioskodawcę o ciążyącym na nim obowiązku informowania organu rentowego o osiągniętych dochodach oraz konieczności dokonania wyboru świadczenia (renta czy emerytura), ponadto informacja zawierała szczegółowe wyjaśnienia dotyczące przychodu oraz zasady zawieszania świadczeń. W punktach III i IV informacji wprost jest zawarte pouczenie o zasadach zawieszalności świadczeń, przychodzie powodującym zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości. Ponadto organ rentowy zawarł w tym punkcie również definicję co należy rozumieć pod pojęciem przychodu osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. W punkcie VII informacji organ rentowy pouczył F. S., iż jeżeli pobiera on rentę z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową, i osiąga przychód z tytułów wymienionych w punkcie IV, jest zobowiązany do powiadomienia organu rentowego o wysokości osiąganego przychodu. Ponadto organ rentowy pouczył F. S. o obowiązku powiadomienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wypłacającego świadczenia o osiągniętych przychodach, jego wysokości oraz dokonaniu wyboru świadczenia, które zamierza pobierać, w sytuacji jeżeli F. S. będzie pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową, w zbiegu z emeryturą.

Twierdzenia wnioskodawcy zatem, że było inaczej i nie był o powyższym pouczone są wyłącznie gołosłowne i niczym nie poparte, w szczególności żadnymi dowodami. Wskazać należy, iż składając w dniu 20 marca 2006 r. wniosek o emeryturę F. S. nie powiadomił Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o tym, że prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Odmiennym twierdzeniom świadka J. S. i wnioskodawcy podnoszonym przed sądem przeczy treść wniosku o emeryturę znajdującego się w aktach emerytalnych. Z dokumentu tego wynika niezbicie, iż F. S. w punkcie 10 wskazał, czy prowadził działalność na własny rachunek. Twierdzenia świadka i wnioskodawcy, iż informowali o prowadzeniu działalności gospodarczej pracownika organu nie znajdują potwierdzenia w złożonym wniosku o emeryturę. Na marginesie należy wskazać także, iż prawo nie zabrania świadczeniobiorcom emerytalne - rentowym prowadzenia równocześnie działalności gospodarczej, i w tym zakresie pouczenie pracownika organu rentowego niewątpliwie odpowiadało prawu. Natomiast na wnioskodawcy spoczywał obowiązek poinformowania organu rentowego, i to już z chwilą podjęcia działalności gospodarczej, o fakcie jej prowadzenia, natomiast od chwili skutecznego doręczenia informacji z dnia 13.12.2002 r. na F. S. spoczywał obowiązek informowania organu rentowego, o wysokości uzyskiwanego przychodu z prowadzonej działalności gospodarczej, zaś z chwilą złożenia wniosku o emeryturę po stronie wnioskodawcy powstał także obowiązek dokonania wyboru świadczenia, które zamierza pobierać, obowiązek złożenia oświadczenia o osiągniętych przychodach, jego wysokości. Powyższe okoliczności przyznał sam wnioskodawca na rozprawie w dniu 05 marca 2012 r., iż od chwili podjęcia działalności gospodarczej nie powiadamiał organu rentowego o prowadzeniu działalności gospodarczej, osiągniętych z tego tytułu przychodach oraz jego wysokości, zatem twierdzenia wnioskodawcy co do niezasadności wydanej względem niego decyzji organu

rentowego z dnia 26.10.2011 r. nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Tym samym należy uznać, iż wnioskodawca dopuszczając się zaniechania ciążyących na nim obowiązków względem organu rentowego pobrał nienależne świadczenie.

Odnosząc się zaś do trudnej sytuacji majątkowej wnioskodawcy podnieść należy, że jego zobowiązania finansowe nie mają dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia. Emerytura wnioskodawcy wraz rentą jest w zupełności wystarczająca do spłaty nienależnie pobranego świadczenia w wysokości 20.596,65 zł., tym bardziej mając na uwadze wysokość osiągniętego przez wnioskodawcę przychodu z prowadzonej działalności gospodarczej]. Także sytuacja majątkowa żony wnioskodawcy nie rzutuje na rozstrzygnięcie sprawy, albowiem ustawodawca nie zawarł w przepisach prawa, żadnej podstawy pozwalającej Sądowi na uwzględnienie sytuacji majątkowej strony zobowiązanej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zarzucając rozstrzygnięciu:

naruszenie prawa materialnego art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /Dz. U. 2009r. Nr 153/ przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegającą na niesłusznym uznaniu, że pobrane przez wnioskodawcę świadczenie za okres od dnia 01.11.2008r. do 30.11.2008r. i od 01.04.2009r. do 31.10.2011 r. w wysokości 20.596,65 zł wyczerpuje przesłanki nienależnego świadczenia, skoro powód nie był pouczony o braku prawa do jego pobierania;

naruszenie prawa procesowego art. 233 par 1 k.p.c. w związku z art. 328 par. 2 k.p.c. polegające na dowolnej ocenie zeznań wnioskodawcy i świadka J. S. przez uznanie, że nie zasługują na danie im wiary, że pozwany poinformował skarżącego, w momencie gdy wnioskodawca składał wniosek o emeryturę, że może prowadzić zakład wulkanizacyjny jednocześnie pobierać emeryturę w zbiegu z rentą wypadkową

Wskazując na powyższe zarzuty apelant wniósł zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie, że skarżący nie ma obowiązku zwrotu pobranej emerytury za okres od 01.11.2008r. do 30 11 2008r i 01.04.2009r. do 31.10.2011 r. w łącznej wysokości 20.596,65 zł.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca wyraził między innymi stanowisko, że nieprawidłowe jest stwierdzenie, że w dniu 13.12.2002r. wnioskodawca otrzymał szczegółowe wyjaśnienia dotyczące przychodu i konieczności dokonania wyboru świadczenia, renta czy emerytura, i dlatego powinien wiedzieć, że pobiera nienależną emeryturę. Zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa pouczenie nie może być abstrakcyjne, niekonkretne, a w szczególności nie może odnosić się do hipotetycznych okoliczności powodujących utratę prawa do świadczenia, a taki charakter miało pouczenie jakie powód otrzymał 13.12.2002r., na blisko 3 lata przed złożeniem wniosku o emeryturę. Sąd I instancji nie kwestionując samego faktu zwrócenia się przez wnioskodawcę podczas składania wniosku o emeryturę o informację czy po jej otrzymaniu będzie mógł jednocześnie prowadzić zakład wulkanizacyjny, uchylił się od ustalenia, jakiej treści informację skarżący wówczas otrzymał, chociaż na tą okoliczność dopuścił dowód z zeznań wnioskodawcy i świadka J. S.. Zwrócenie się do pozwanego o stosowną informację gdy wnioskodawca składał wniosek o emeryturę i następnie otrzymywanie tej emerytury i opłacanie składki zdrowotnej od prowadzonej działalności gospodarczej, wyklucza złą wolę skarżącego przy pobieraniu emerytury, a tylko istnienie takiej może być podstawą domagania się przez pozwanego zwrotu świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Sąd I instancji przeprowadził w sprawie należyte postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i wywiódł trafne wnioski wydając orzeczenie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Jednocześnie Sąd w sposób należyty uzasadnił wydane w sprawie rozstrzygnięcie, ze wskazaniem właściwej podstawy prawnej.

Sąd Apelacyjny w pełni popiera stanowisko zajęte przez Sąd I instancji, jak również przedstawioną przez ten Sąd argumentację i bez potrzeby ponownego cytowania przyjmuje ją w większości za własną. Jedyne fragmenty uzasadnienia, z którymi się Sąd Apelacyjny nie zgadza dotyczą oceny znaczenia pominięcia przez wnioskodawcę „obowiązku” wypełnienia we wniosku o emeryturę pkt V.10. o prowadzeniu działalności. Jak bowiem wynika z zamieszczonego tam a wyjaśnionego w uwagach indeksu (4) oświadczenie zawarte w części V pkt 10 składa tylko osoba występująca z wnioskiem o przyznanie świadczenia z tytułu okresów ubezpieczenia za granicą. Nie zmienia to jednak prawidłowej oceny, że wnioskodawca wadliwie wypełnił wniosek o emeryturę wprowadzając tym w błąd organ rentowy. Obowiązany był bowiem wypełnić pkt 8 w części V, gdzie wskazuje się na zamiar osiągnięcia przychodów powodujących/ niepowodujących zawieszenia/zmniejszenia świadczenia po jego uzyskaniu.

Apelacja stanowi więc w istocie pozbawioną doniosłych argumentów polemikę z prawidłowymi rozważaniami Sądu Okręgowego. Odnosząc się do zarzutu wadliwego pouczenia wyeksponować należy, że wnioskodawca otrzymał prawidłowe pouczenie nie tylko przy informacji doręczonej wnioskodawcy w dniu 13.12.2002r. ale także otrzymywał stosowne i właściwe pouczenia w każdej kolejnej decyzji doręczanej wnioskodawcy po zmianie przepisów zarówno w postępowaniu rentowym jak i emerytalnym w związku z uzyskaniem prawa do emerytury.

Tak też precyzując, w aktach rentowych znajdują się następujące decyzje z pouczeniami:

- w decyzji z dnia 27.02.2003r. o waloryzacji renty organ rentowy pouczył wnioskodawcę w następujący sposób: „W razie zbiegu prawa do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową, przysługującej z ubezpieczenia wypadkowego, wypłaca się w zależności od wyboru emeryturę powiększoną o połowę renty albo rentę powiększoną o połowę emerytury. W przypadku osiągnięcia przychodu (bez względu na jego wysokość) przysługuje jedno świadczenie - wybrane lub wyższe. (pkt 7 pouczenia k.47v akt ZUS)

- w decyzji z dnia 30.12.2003r. o przeliczeniu renty znajduje się następujące pouczenie: „W razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej świadczeń emerytalno – rentowych organ rentowy wypłaca jedno ze świadczeń – wyższe lub wybrane przez emeryta – rencistę. Zasada wypłaty jednego świadczenia nie dotyczy zbiegu uprawnień do emerytury (...) z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy (...) przysługującą z ubezpieczenia wypadkowego, chyba że rencista osiąga przychód wskazany w części VI – bez względu na jego wysokość” (pkt V pouczenia k.52 akt ZUS)

- w decyzji z dnia 20.10.2011r. o wysokości renty „W razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej świadczeń emerytalno – rentowych organ rentowy wypłaca jedno ze świadczeń – wyższe lub wybrane przez emeryta – rencistę. W razie zbiegu prawa do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem (...) wypłaca się w zależności od wyboru: emeryturę powiększoną o połowę renty albo rentę powiększoną o połowę emerytury. W przypadku osiągnięcia przychodu przysługuje jedno wybrane świadczenie” (pkt V pouczenia k.53v akt ZUS)

W aktach emerytalnych w treści decyzji znajdują się następujące pouczenia:

- w decyzji z dnia 13.04.2006r. o przyznaniu emerytury „W razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej świadczeń emerytalno – rentowych organ rentowy wypłaca jedno ze świadczeń – wyższe lub wybrane przez emeryta – rencistę. Zasada wypłaty jednego świadczenia nie dotyczy zbiegu uprawnień do emerytury (...) z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy (...) przysługującą z ubezpieczenia wypadkowego, chyba że rencista osiąga przychód wskazany w części VI – bez względu na jego wysokość” (pkt V pouczenia k.63 akt ZUS)

- takie samo pouczenie znajdują się w decyzji z dnia 13.04.2006r. o przeliczeniu renty w związku z przyznaniem świadczeń w zbiegu

- w decyzji z dnia 05.03.2006r. o waloryzacji renty zawarte jest następujące pouczenie: W razie zbiegu prawa do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową, przysługującej z ubezpieczenia wypadkowego, wypłaca się w zależności od wyboru uprawnionego emeryturę powiększoną o połowę

renty albo rentę powiększoną o połowę emerytury. W przypadku osiągnięcia przychodu (bez względu na jego wysokość) przysługuje jedno świadczenie – wybrane lub wyższe. (pktII.5. pouczenia k.68v akt ZUS),

Analogiczne pouczenia znajdują się przy każdej następnej decyzji – z 05.07.2007r. ustalającej wysokość obu świadczeń, z 05.03.2008, z 05.03.2009, z 04.03.2010, z 03.03.2011r.

W każdej z ww. decyzji zawarte są pouczenia o obowiązku informowania o wysokości przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej a także o sposobie ustalania wysokości przychodu przy prowadzeniu takiej działalności.

Jakkolwiek poruszana przez apelanta kwestia braku złej woli nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, niemniej jednak twierdzenie, że mimo tych wszystkich jednoznacznych pouczeń wnioskodawca pobierając świadczenie, nie informując pozwanego o prowadzeniu działalności gospodarczej, o wysokości przychodu pozostawał w nieświadomości co do tego, że świadczenie mu nie przysługuje jest twierdzeniem, z którym trudno się zgodzić. Trudno jest także zrozumieć w czym apelant upatruje przystawanie do niniejszej sprawy częściowo słusznego wyводу, że „pouczenie nie może być abstrakcyjne, niekonkretne, a w szczególności nie może odnosić się do hipotetycznych okoliczności powodujących utratę prawa do świadczenia”. Wskazane wyżej pouczenia były konkretne. To zaś, że odnoszą się do okoliczności hipotetycznych nie pozbawia pouczeń doniosłości w sytuacji, gdy opierają się na udzieleniu informacji, że w konkretnych, hipotetycznie możliwych sytuacjach prawo do świadczenia ulegnie określonej modyfikacji.

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego nie budziło, że wnioskodawca przez cały czas pobierania świadczenia miał świadomość, że świadczenie mu się nie należy a przynajmniej – przy dochowaniu minimalnej staranności – mógł taką wiedzę uzyskać, wystarczyło bowiem zapoznać się z udzielanymi mu pouczeniami. Bazowanie zaś na udzielonej przez pracownika ZUS skądinąd prawdziwej informacji, że może nadal prowadzić pozarolniczą działalność gospodarczą jest nieporozumieniem. O ile nawet bowiem wnioskodawca odebrał tą informację za równoznaczną ze stwierdzeniem, że kontynuowanie działalności nie będzie miało wpływu na wysokość otrzymywanych świadczeń, to uważna lektura pouczeń winna skłonić wnioskodawcę do uzyskania bardziej precyzyjnej informacji. Z całą zaś pewnością wnioskodawca nie otrzymał informacji (i nawet nie twierdzi by taką otrzymał), że może ignorować wynikający z pouczenia przy każdej decyzji obowiązek informowania o wysokości przychodu osiąganego w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Idąc dalej, nawet jeśli wnioskodawca źle zrozumiał pouczenie udzielane przez pracownika ZUS, to – jak sam twierdzi – dotyczyło ono sfery przyszłych uprawnień a nie sposobu wypełnienia wniosku o emeryturę. Skreślenie zatem przez wnioskodawcę całości pkt V.8. o treści „po przyznaniu świadczenia zamierzam osiągać przychody w wysokości powodującej/niepowodującej zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń.” trudno jest odczytać inaczej, niż celowe wprowadzenie w błąd organu rentowego. Jak wskazuje Sąd Najwyższy w orzecznictwie „Do podania prawdziwych danych we wniosku o emeryturę nie jest potrzebne żadne pouczenie. Pouczenie, zgodnie z art. 138 ust. 2 pkt 1 u.e.r.f.u.s., ma znaczenie dla przyjęcia nienależności świadczenia w razie zaistnienia okoliczności ustania lub zawieszenia prawa do świadczeń albo wstrzymania ich wypłaty. Podanie nieprawdziwej informacji dotyczącej okoliczności, od której zależy przyznanie świadczenia powoduje uznanie świadczenia za nienależne.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie I UK 335/11 LEX nr 1212052)

Dla oceny prawidłowości rozstrzygnięcia nie ma natomiast znaczenia eksponowana w końcowej treści uzasadnienia apelacji kwestia sytuacji materialnej wnioskodawcy. Zarzut, że „Sąd Okręgowy nie nadał żadnego znaczenia sytuacji materialnej wnioskodawcy” jest nie zrozumiały. Sąd odniósł się bowiem do tej sytuacji. Sąd wskazał wyłącznie, że „ustawodawca nie zawarł w przepisach prawa, żadnej podstawy pozwalającej Sądowi na uwzględnienie sytuacji majątkowej strony zobowiązanej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia”. Z tym akurat stwierdzeniem należy się zgodzić ograniczając tą myśl wyłącznie do postępowania w niniejszej sprawie, albowiem kwestia odstąpienia od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń (art. 138 ust. 6 u.e.r.f.u.s.) może stać się przedmiotem rozpoznania przed organem rentowym dopiero po prawomocnym zakończeniu sporu sądowego dotyczącego prawidłowości uznania tych świadczeń za pobrane nienależnie (Por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r. w sprawie I UK 39/11 LEX nr 1043985).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny oddalił apelację stosownie do art.385 k.p.c.